

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, XXX
COM(2011) 323 projekts

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN
REVĪZIJAS PALĀTAI**

Kopsavilkuma pārskats par Komisijas sasniegumiem vadības jomā 2010. gadā

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN REVĪZIJAS PALĀTAI

Kopsavilkuma pārskats par Komisijas sasniegumiem vadības jomā 2010. gadā

1. IEVADS

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 317. pantu Eiropas **Komisija** atbilstoši apropriāciju apjomam **uzņemas atbildību par budžeta izpildi**, ievērojot pareizas finanšu vadības principus. Pieņemot šo kopsavilkuma pārskatu, Komisija uzņemas vispārēju politisko atbildību par vadības darbu, ko veic tās ģenerāldirektori un dienestu vadītāji, pamatojoties uz ticamības deklarācijām un atrunām, ko tie izteikuši savos gada darbības pārskatos (GDP). Kopsavilkuma pārskatā Komisija nosaka galvenos pārvaldības jautājumus, kas risināmi kā prioritātes, un pasākumus konstatēto trūkumu novēršanai.

2009. gadā, trešo gadu pēc kārtas, **Revīzijas palāta par konsolidētajiem pārskatiem sniedza pozitīvu atzinumu bez piezīmēm**. Turpinājās **pozitīvā tendence attiecībā uz vispārējā kļūdu līmeņa samazināšanu**. Pirmo reizi Revīzijas palāta aplēsa, ka iespējamais kļūdas līmenis budžetā bija no 2 % līdz 5 %. Palāta ir arī augstāk novērtējusi GDP kvalitāti¹.

Ziņojums par Komisijas sasniegumiem vadības jomā nav tikai ziņojums par kļūdu līmeni. Šā brīža ekonomiskajā situācijā pilsoņi lielu nozīmi piešķir pievienotajai vērtībai un naudas saprātīgam izlietojumam. Deleģētie kredītrīkotāji gada darbības pārskatu I daļā izklāsta, kā viņi izmanto finanšu līdzekļus un cilvēkresursus, lai sasniegtu Komisāru kolēģijas noteiktos mērķus, izmantojot pareizas finanšu vadības principus, un informē lasītājus par pievienoto vērtību, kas attiecīgajās politikas jomās ir radīta ES sabiedrībai.

Pilnveidojot priekšlikumus nākamajai daudzgadu finanšu shēmai, Komisija ierosinās uzlabojumus, jo īpaši attiecībā uz dalītu pārvaldību, jo ar tās palīdzību dalībvalstis izmanto 80 % no budžeta līdzekļiem. Līgumā par Eiropas Savienības darbību ir noteikta lielāka atbildība dalībvalstīm, kurām ir jāsadarbojas ar Komisiju budžeta izpildē, un ir uzsvērti to pienākumi attiecībā uz kontroli un revīziju².

2. LABĀK PAMATOTS ATZINUMS PAR TICAMĪBU

Komisāru kolēģija uztic budžeta praktisko īstenošanu ģenerāldirektoriem un dienestu vadītājiem, kas kā deleģētie kredītrīkotāji atbild par līdzekļu pareizu un efektīvu pārvaldību un par pietiekamu un iedarbīgu kontroles sistēmu nodrošināšanu savos dienestos. Ģenerāldirektori un dienestu vadītāji ziņo par savu pienākumu izpildi GDP³, kas ietver parakstītu ticamības deklarāciju par finanšu darījumu likumību un pareizību. Ticamības deklarācijas pamatā ir objektīva faktu pārbaude, lai sniegtu neatkarīgu vērtējumu par riska pārvaldības, kontroles un pārvaldes procesu efektivitāti. Šo pārbaudi veic vadītāji, kas atbild par iekšējās kontroles sistēmu pastāvīgu darbību, un iekšējie un ārējie revidenti. Par rezultātiem ziņo katrā GDP, kas ir ģenerāldirektoru galvenais instruments, lai dokumentētu viņu atbildību kolēģijas priekšā.

¹ OV CL 303, 9.11.2009., 1.27-1.31. iedaļa.

² Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 317. pants.

³ Finanšu regulas 60. pants.

2.1. Iekšējo reorganizāciju ietekme uz ticamības deklarācijas sagatavošanu

2010. gadā tika īstenotas vairākas nozīmīgas reorganizācijas un pārmaiņas. Ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību, kas stājās spēkā 2009. gada 1. decembrī, tika izveidots amats "Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisijas priekšsēdētāja vietnieks"⁴ un noteikts, ka Augstajam pārstāvim palīdz Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD). 2010. gada laikā norisinājās EĀDD sagatavošanas darbi, un dienests sāka darboties 2011. gada 1. janvārī. Tika grozīti vairāki Finanšu regulas noteikumi⁵. Komisija arī turpmāk būs atbildīga par budžeta īstenošanu, tostarp arī par darbības apropriācijām, ko īsteno delegāciju vadītāji, kas darbojas kā Komisijas kredītrīkotāji, kam ir pastarpināti deleģētas pilnvaras.

Pēc jaunās kolēģijas izveidošanas un portfeļu piešķiršanas tika pārstrukturēti vairāki ģenerāldirektori⁶. Šī reorganizācija ietvēra jaunu ģenerāldirektoriātu izveidi (Tiesiskuma ĢD, Iekšlietu ĢD, Klimata politikas ĢD, Enerģētikas ĢD un Mobilitātes un transporta ĢD), kā arī vairāku direktoriātu pārvietošanu uz citiem ģenerāldirektoriātiem. Tā kā Komisija ir apņēmusies nepieprasīt budžeta lēmēj institūcijas iestādēm jaunas amata vietas, tika izveidoti kopīgi resursu direktoriāti un kopīgie iekšējās revīzijas dienesti (KIRD), lai apkopotu profesionālās zināšanas un panāktu apjomradītus ietaupījumus.

Komisija šīs pārmaiņas ieviesa organizēti. Lai palīdzētu centrālajiem dienestiem, tika atjaunināts apkārtraksts⁷ par GDP sagatavošanu šajos apstākļos. Jaunie ģenerāldirektoriāti no saviem priekštečiem saņēma ziņojumus par lietu nodošanu. Iekšējās revīzijas dienests pārbaudīja dažādus šīs reorganizācijas aspektus un tādējādi deva savu ieguldījumu administrācijas un pārvaldības uzlabošanā.

2.2. Kolēģijas un ģenerāldirektoru dialogs

Katrā⁸ GDP ir nepārprotami apstiprināts, ka atbildīgais komisārs (vai komisāri) ir informēts par GDP galvenajiem aspektiem, tostarp paredzamajiem iebildumiem, pirms ticamības deklarācijas galīgās parakstīšanas.

⁴ Lēmums par EĀDD izveidošanu Padomei tika iesniegts 22. aprīlī. Tika pieņemti arī attiecīgie grozījumi Finanšu regulā un Civildienesta noteikumos, kā arī budžeta grozījumi.

⁵ Regula (EK) Nr. 1081/2010, 2010. gada 24. novembris.

⁶ Jaunievēlētais priekšsēdētājs par portfeļu piešķiršanu paziņoja 2009. gada 27. novembrī.

⁷ Apkārtrakstu SEC(2002) 657 aizstāja ar apkārtrakstu SEC(2010) 1333, 3. iedaļa, "Ģenerāldirektori/dienestu vadītāju/kredītrīkotāju maiņa un darbību pārvietošana/sadalīšana starp dienestiem".

⁸ Cilvēkresursu un drošības ĢD ģenerāldirektors un Eiropas Personāla atlases biroja direktors nenorādīja to savā GDP, bet apstiprināja atsevišķā ziņojumā, kas iesniegts centrālajiem dienestiem.

GDP ir galvenais veids, kā deleģētie kredītrīkotāji dokumentē atbildību kolēģijas priekšā, un ticamības deklarācijas pierādījumu avots. Komisija ir devusi norādījumus Ģenerālsekretariātam un Budžeta ģenerāldirektorātam, lai tie turpina sniegt vadlīnijas ģenerāldirektorātiem un dienestiem, regulāri pārskatot pastāvīgos norādījumus, sniedzot metodiskas norādes, rīkojot mācību pasākumus un salīdzinošās pārskatīšanas sanāksmes. Visi ģenerāldirektori un dienestu vadītāji tiek aicināti aktīvi atbalstīt centrālo dienestu ierosinātos pasākumus un uzlabot ziņojumu sagatavošanas instrumentu kvalitāti.

2.3. Iekšējā revīzija

Revīzijas progressa komitejas (RPK) darbs bija vērsts uz revīzijās konstatēto risku novēršanu, un tā ir panākusi, ka kolēģija ir labāk informēta par revīzijas jautājumiem, ietverot korporatīvo dimensiju un kvalitatīvu informāciju par rīcības plānu ietekmi uz vispārējiem kontroles apstākļiem. Gada ziņojumā un informatīvajās piezīmēs RPK informēja kolēģiju, ka ir panākts progress arī visu to atlikušo pieņemto revīzijas ieteikumu ātrā un efektīvā īstenošanā, kuri uzskatāmi par izšķirošiem vai ļoti svarīgiem, kā tika aicināts 2008. gada kopsavilkuma ziņojumā. 2010. gadā bija īstenoti visi izšķirošie ieteikumi, un 26 no ļoti svarīgajiem ieteikumiem vēl nebija izpildīti sešu mēnešu laikā pēc noteiktās dienas. 97 ļoti svarīgi ieteikumi tika pieņemti, taču attiecībā uz tiem seši mēneši vēl nebija pagājuši.

Pamatojoties uz RPK sniegto informāciju, Komisija atzīmēja panākto progresu revīzijas ieteikumu īstenošanā un deva norādījumus dienestiem turpināt šo darbu. Ģenerāldirektoriem un dienestu vadītājiem jānodrošina pienācīga uzmanība vēl neīstenotajiem ieteikumiem.

Komisijas Iekšējais revīzijas dienests 2011. gada martā iesniedza iekšējās revīzijas gada pārskatu par 2010. gadu, kā tas noteikts Finanšu regulas 86. panta 3. punktā.

2011. gada maijā Komisijas iekšējais revīzijas dienests pieņēma savu pirmo Vispārējo atzinumu. Tā pamatā bija darbs, ko laikā no 2008. līdz 2010. gadam veica revīzijas dienesti un Iekšējais revīzijas dienests saskaņā ar koordinētu stratēģisko revīzijas plānu. Atzinumā galvenā uzmanība ir pievērsta finanšu pārvaldībai. Komisijas iekšējais revidents uzskata, ka 2010. gadā Komisijas ievērotās pārvaldības, riska pārvaldības un iekšējās kontroles procedūras ir bijušas piemērotas, lai nodrošinātu pietiekamu ticamību finanšu mērķu sasniegšanai, izņemot tajās finanšu pārvaldības jomās, par kurām ģenerāldirektori savās ticamības deklarācijās ir izteikuši atrunas, un ņemot vērā piezīmes par to risku pārvaldību, kas attiecas uz kļūdām pakārtotajos darījumos. Šis atzinums neattiecas uz globālās navigācijas satelītu sistēmas programmu, kuras revīzija līdz 2010. gada beigām nebija pabeigta. Jo īpaši tajā ir ņemts vērā, ka vadība ir pieņēmusi plānus, ko IRD uzskata par piemērotiem, lai novērstu atlikušos riskus, ko revidenti ir konstatējuši pēdējo trīs gadu laikā, un īstenotu ieteikumus, kā arī ir ņemts vērā, ka šo plānu īstenošanu uzrauga vadība ar ziņojumu palīdzību un tiek veiktas attiecīgas revīzijas.

Komisija ņēma vērā šos ziņojumus, kas sniedza gandarījumu kolēģijai attiecībā uz pārvaldības rezultātiem un iekšējo kontroli tās dienestos un deva iemeslu pārliecībai par tās spēju sasniegt savus mērķus.

2.4. GDP precizitātes un konsekvences uzlabošana

Gada darbības pārskati ir svarīgs pierādījumu avots Eiropas Revīzijas palātai un iestādēm, kuras apstiprina izpildi. Revīzijas palāta uzskata, ka šo ziņojumu kvalitāte pēdējos gados ir

uzlabojusies. Revīzijas palātas 2009. gada ziņojumā Komisijas ģenerāldirektorātu un dienestu GDP ir novērtēti ar atzīmi A un B⁹.

Pastāvīgie norādījumi IRD tika sīkāk precizēti, lai uzlabotu to datu kvalitāti, kas tiek iesniegti ticamības deklarāciju pamatojumam, un padarītu ziņojumus lasāmākus. Centrālie dienesti turpināja iesaistīties GDP sagatavošanas agrīnā posmā, ar ģenerāldirektorātiem un dienestiem apspriežot svarīgākos jautājumus un pēc vajadzības sniedzot norādes nolūkā uzlabot galīgo tekstu kvalitāti. Arī (agrīnā) salīdzinošā pārskatīšana ir bijusi noderīgs instruments dažādiem dienestiem, kas uz vienlīdzīgiem pamatiem apmainījās ar viedokļiem par to, kā formulēt vairākus transversālos jautājumus savos GDP, kā nodrošināt saskaņotu pieeju un piemērotā veidā novērst konstatētos trūkumus.

Salīdzinošās pārskatīšanas gaitā tika konstatēti vairāki aspekti izklāsta uzlabošanai, jo īpaši argumentācija ticamības pamatojumam un atsevišķo elementu ietekmes apraksts. Tie ir: a) lietojuma pamatojums gadījumos, kad pieejams ir tikai riska kontrolparaugs; b) atlases metodes apraksts un c) matemātiskās metodes, ar kurām revīzijas parauga rezultātus ekstrapolē uz visu datu kopu.

Komisija ir apņēmusies pastāvīgi uzlabot GDP lasāmību un salīdzināmību.

3. TICAMĪBAS DATI, KAS IEGŪTI NO GADA DARBĪBAS PĀRSKATIEM UN ĢENERĀLDIREKTORU ATRUNĀM

Pēc tam, kad ir izskatīti gada darbības pārskati, jo īpaši visu ģenerāldirektoru parakstītās deklarācijas, Komisija atzīmē, ka **tie visi sniedz pamatotu ticamību** par līdzekļu izmantošanu paredzētajiem mērķiem, pareizas finanšu pārvaldības principu ievērošanu un to, ka īstenotās kontroles procedūras nodrošina vajadzīgās garantijas par pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Daži ģenerāldirektori atklāja nenovērstus trūkumus un savos gada darbības pārskatos iekļāva atrunas, **neapšaubot ticamības vispārējo līmeni**.

2010. gada pārskati kopā ietvēra **septiņpadsmit atrunas**, ko izteica divpadsmit ģenerāldirektori un viens izpildaģentūras direktors. Tās ietvēra piecpadsmit atrunas no divdesmit vienas atrunas¹⁰, kas jau bija izteiktas 2009. gadā un saistībā ar kurām 2010. gada beigās vēl tika veiktas darbības, un divas jaunas atrunas.

Visbiežāk bažas rada **sarežģītie attiecināmības noteikumi dotāciju saņēmējiem** (jautājums, kas ietekmē ar tiešu centralizētu pārvaldību pārvaldītos līdzekļus) un **publiskā iepirkuma noteikumu** piemērošana (biežs kļūdu cēlonis kohēzijas politikā). Ģenerāldirektori un dienesta vadītājs norādīja galvenos atrunu cēloņus un noteica pasākumus to novēršanai.

Pēc kontroles rezultātu novērtēšanas sešas iepriekšējo gadu atrunas tika atceltas. Lai atceltu atrunu, deleģētos kredītrīkotājus lūdza norādīt, kādi pasākumi ir veikti konstatēto trūkumu novēršanai, cik tie ir bijuši efektīvi un ka trūkumi ir tiešām novērsti. Lielākoties tas nozīmēja,

⁹ Atzīme "A" nozīmē, ka ģenerāldirektora deklarācija un gada darbības pārskats sniedz objektīvu finanšu pārvaldības novērtējumu saistībā ar pareizību, atzīme "B" nozīmē, ka ģenerāldirektora deklarācija un gada darbības pārskats sniedz daļēji objektīvu finanšu pārvaldības novērtējumu saistībā ar pareizību, atzīme "C" nozīmētu, ka ģenerāldirektora deklarācija un gada darbības pārskats nesniedz objektīvu finanšu pārvaldības novērtējumu saistībā ar pareizību (OJ C 303, 9.11.2010., 88. lpp.).

¹⁰ □ is skaitlis ietver korekciju, lai atspoguļotu Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāta un Enerģētikas ģenerāldirektorāta izveidošanu. 2009. gada kopsavilkuma ziņojumā Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāta atruna tika uzskatīta par vienu atrunu.

ka revīzijā ir gūta pārlicība par to, ka kļūdu skaits ir samazinājies līdz pieņemamam līmenim vai ka sistēmas ir pienācīgi nostiprinātas un darbojas pareizi.

3.1. Lauksaimniecība un dabas resursi

Lauksaimniecības un dabas resursu jomā neliels kļūdas līmeņa palielinājums nedaudz virs 2 % Revīzijas palātai deva iemeslu 2009. gada ziņojumā secināt, ka šajā nodaļā ir būtiska kļūda. Palāta uzsvēra, ka jāturpina darbs, lai vienkāršotu noteikumus lauku attīstības jomā.

Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektors 2010. gada darbības pārskatā iekļāva **vienu atrunu**. Ņemot vērā to, cik svarīga ir Integrētās administrēšanas un kontroles sistēma (IAKS) lauksaimniecības izdevumu pārvaldībai un kontrolei, un nopietnos **IAKS trūkumus Bulgārijā, Portugālē un Rumānijā**, atruna tika iekļauta ar reputāciju saistītu iemeslu dēļ, kaut arī trūkumu finansiālā ietekme nepārsniedza būtiskuma sliekšni. Ģenerāldirektorāts atcēla **atrunu attiecībā uz izdevumiem lauku attīstības pasākumiem 2. asī** (vides un lauku ainavas uzlabošana), kas pastāvēja kopš 2007. gada. Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts veica nopietnu darbu, lai izmeklētu dalībvalstu ziņojumus par kļūdām 2. ass pasākumos un dotu vadlīnijas šo ziņojumu sagatavošanai, un šā darba rezultātā 2010. gadā ievērojami uzlabojās dalībvalstu kontroles statistika un atklāto un paziņoto kļūdu kvantifikācijas līmenis. Šie uzlabojumi ļāva Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorātam aprēķināt atlikušo kļūdu līmeni precīzāk nekā iepriekšējos gados, kad tam nebija vajadzīgās pārlicības, ka dalībvalstis ir apkopojušas statistiku ar nepieciešamo precizitāti. Pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem skaitļiem, atlikušo kļūdu līmenis, kas aplēsts par 2010. gadu, ir 1,84 % un tādējādi zemāks par 2 % būtiskuma līmeni, ko piemēro Revīzijas palāta. Tātad atlikušo kļūdu līmenis lauku attīstībā kopumā ir 1,13 % (2,1 % 2009. gadā) un zemāks par būtiskuma līmeni. Turklāt tagad ir pabeigts rīcības plāns, kas bija noteikts iepriekšējo gadu atrunās. Lai vēl samazinātu kļūdu skaitu, būtu vajadzīgs lielāks skaits pārbažu uz vietas, kas savukārt izmaksātu pārāk dārgi.

Pagājušajā gadā Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektors izteica atrunu par dažādām **darbības programmām un pasākumiem saistībā ar Zivsaimniecības virzības finansēšanas instrumentu (ZVFI)**. Tika izstrādāts un sekmīgi īstenots rīcības plāns. Rezultātā atrunu varēja atcelt attiecībā uz visiem izdevumiem, izņemot vienu programmu Vācijā, kurai bija vajadzīga sīkāka pārbaude un papildu kontroles, kas arī tika īstenotas.

Pēc tiesiskā regulējuma sīkākas izpētes un, ņemot vērā dalībvalstu argumentus **par maksājumu attiecināmību, kas veikti dalībvalstīm, lai kompensētu papildu izmaksas par dažu zvejniecības produktu no tālākiem reģioniem realizāciju**, varēja secināt, ka šo atrunu var atcelt.

Vides ģenerāldirektorāts sekmīgi īstenoja rīcības plānu, kas pagājušajā gadā tika pieņemts saistībā ar atrunu par to izdevumu attiecināmību, ko deklarējuši dotāciju saņēmēji. Tāpēc atruna tika atcelta.

Klimata politikas ģenerāldirektors izteica atrunu, jo **Komisijas reputācijai bija nodarīts kaitējums, ko izraisīja nopietns drošības pārkāpums ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) valstu reģistros.**

Komisija aicina pienācīgi īstenot IAKS Bulgārijā, Rumānijā un Portugālē. Portugāles iestādes tiek aicinātas nostiprināt savu rīcības plānu. Bulgārijas plānu cieši uzraudzīs, lai panāktu tā savlaicīgu izpildi. Rumānija savu rīcības plānu jau ir īstenojusi un to turpinās kontrolēt, lai nodrošinātu jauno elementu pareizu piemērošanu 2011. gada prasību apstrādē.

3.2. Kohēzija

Kohēzijas politiku īsteno ar dalītu pārvaldību, un aplēstais kļūdu līmenis tajā daudzus gadus ir bijis ievērojami augstāks nekā citās politikas jomās. 2009. gadā Palātas aplēstais iespējamais kļūdas līmenis ievērojami samazinājās. Komisija uzskata¹¹, ka šis uzlabojums daļēji atspoguļo uzlabotos kontroles noteikumus 2007.–2013. gada kohēzijas tiesiskajā regulējumā, kā arī rezultātus, kas gūti, īstenojot Komisijas 2008. gada rīcības plānu tai uzticētās strukturālo darbību pārraudzītājas lomas nostiprināšanai. Tomēr uz ikgadējām variācijām atklātajos kļūdu līmeņos ietekmi ir atstājis arī attiecīgais posms daudzgadu īstenošanas ciklā. 2010. gads bija pirmais gads, kurā pilnā apjomā darbu uzsāka lielākā daļa programmu saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu, lielākā daļa valstu iestāžu īstenoja projektus un deklarēja izdevumus, un tādējādi pieaug objektīvais risks.

Tāpēc Komisija ir ierosinājusi pārskatītajā Finanšu regulā iekļaut nosacījumu, ka valstu iestādes sniedz ikgadēju vadības sagatavotu ticamības deklarāciju par visām programmām saskaņā ar dalīto pārvaldību. Tas ir labākais veids, kā nodrošināt pārliecinošu un pamatotu ticamību, ka ES budžets kopumā ir pienācīgi izmantots un kontrolēts.

Tomēr kohēzijas politikas izdevumiem vēl aizvien ir visaugstākais kļūdu līmenis 2009. gada ticamības deklarācijā, un tā ir vienīgā politikas joma, kurā Revīzijas palāta lēš, ka iespējamais kļūdu līmenis pārsniedz 5 %. Komisija uzskata, ka jāpieliek lielākas pūles kļūdu līmeņa samazināšanai.

Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektors izteica divas atrunas: viena attiecas uz vadības un kontroles sistēmām ESF 2000.-2006. gadam apzinātajām darbības programmām (Vācijā, Francijā, Itālijā un Spānijā), bet otra – uz vadības un kontroles sistēmām ESF 2007.-2013. gadam apzinātajām darbības programmām (Austrijā, Beļģijā, Bulgārijā, Vācijā, Īrijā, Itālijā, Slovākijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē). Pirmā atruna ir 0,14 % apmērā no starpposma maksājumiem, kas veikti par laikposmu no 2000. līdz 2006. gadam, bet otrā – 1,13% apmērā no starpposma maksājumiem par laikposmu no 2007. līdz 2013. gadam. Abas atrunas ir izteiktas ar reputāciju saistītu iemeslu dēļ, ņemot vērā nopietnus trūkumus apzināto darbības programmu vadības un kontroles sistēmu svarīgos elementos.

Reģionālās politikas ģenerāldirektors izteica divas atrunas: par ERAF / Kohēzijas fonda vadības un kontroles sistēmām laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam (Bulgārijā, Vācijā, Ungārijā, Itālijā, Latvijā, Nīderlandē un attiecībā uz 9 *INTERREG* programmām), bet otru par ERAF / Kohēzijas fonda vadības un kontroles sistēmām laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam (Bulgārijā, Čehijas Republikā, Vācijā, Grieķijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā, Rumānijā, Spānijā, Apvienotajā Karalistē, kā arī attiecībā uz 13 Eiropas teritoriālās sadarbības programmām un 6 IPA / pārrobežu sadarbības programmām).

Kopumā aplēstais kļūdas riska līmenis Kohēzijas politikas darbības programmās svārstās no 0,8 % līdz 1,5 % no 2010. gada maksājumiem par kohēziju kopā. Šis aplēstais vidējais kļūdu līmenis neatspoguļo ievērojamās atšķirības starp dalībvalstīm un dažos gadījumos starp darbības programmām un reģioniem vienā dalībvalstī. Kaut arī pārkāpumu risku vairākās programmās var uzskatīt par pārvaldāmu daudzgadu kontekstā, tas var būt daudz augstāks nekā aplēstie vidējie rādītāji programmās un dalībvalstīs, ja tos aprēķina kā gada rādītājus.

¹¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Revīzijas palātai "Rīcības plāna ietekme Komisijai uzticētās pārraudzītājas lomas nostiprināšanā, īstenojot strukturālo darbību dalītu pārvaldību", COM(2010)52, 18.2.2010.

Komisija turpinās stingri veikt savu uzraudzības lomu un pieprasīs dalībvalstīm pievērsties trūkumiem, kas atklāti to vadības un kontroles sistēmās, un īpaši aicinās tās piemērot maksājumu apturēšanu un atlikšanu, kā arī finanšu korekcijas, ja tas ir nepieciešams.

Komisija īpaši pievērsīsies šīm sistēmām un īsteno saskaņotas preventīvas un koriģējošas darbības.

Riska apjoms atšķiras no kļūdu līmeņa, ko aprēķināja Eiropas Revīzijas palāta ticamības deklarācijai gada ziņojumā. Atšķirība starp deleģēto kredītrīkotāju deklarācijām par pamatotu ticamību un Revīzijas palātas sniegto vērtējumu kontroles sistēmām ir izskaidrojama ar vairākiem faktoriem. Tie ietver apstākli, ka vairākās politikas jomās Komisija īsteno daudzgadu kontroles stratēģijas un deleģētie kredītrīkotāji vērtē kontroles sistēmu darbību daudzgadu kontekstā, savukārt Revīzijas palātas pienākums ir sniegt ikgadēju atzinumu. Aprēķinot strukturālo darbību riska līmeni, par kuru Komisijas dienesti ir ziņojuši gada darbības pārskatos, ir ņemtas vērā dažādas mīkstinošas un koriģējošas darbības, ko īsteno atbilstoši daudzgadu vadības un kontroles sistēmām (ļaujot veikt korekcijas vairākus gadus pēc tam, kad dalībvalsts ir izmaksājusi līdzekļus saņēmējiem un Komisija – dalībvalstīm), un analizē ir ņemti vērā arī katras programmas īpašie apstākļi.

Tāpēc **kļūdu līmenis Revīzijas palātas ticamības deklarācijā, iespējams, būs augstāks**, jo tajā ir ietvertas kļūdas, ko nākamajos gados iespējams labot pēc tam, kad ir rīkojušies visi darbinieki kontroles ķēdē. Vēl viens atšķirīgs faktors ir apstāklis, ka Revīzijas palāta kļūdu līmeni, par ko tā ziņo katru gadu, aprēķina, pamatojoties uz kļūdām, ko gada laikā konstatē programmu izlasē, un ekstrapolējot rezultātus uz visiem kohēzijas izdevumiem. To var izskaidrot ar apstākli, ka lielākajā daļā programmu iestādes ir sākušas īstenot projektus uz vietas un deklarējušas izdevumus, tādējādi paaugstinot objektīvos kļūdu riskus.

Reģionālās politikas ģenerāldirektora atrunām par 2007.–2013. gada plānošanas periodu ir plašāks apjoms nekā iepriekšējos gados, un tās ietver lielāku skaitu darbības programmu lielākā skaitā dalībvalstu, kā arī riskiem pakļautās summas ir lielākas. Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektora atrunas par 2007.–2013. gada plānošanas periodu skar mazāku skaitu darbības programmu nekā 2009. gadā, taču tās skar lielāku skaitu dalībvalstu; riskam pakļautās summas ir mazākas.

Turklāt 2010. gads bija pirmais gads, kad valstu revīzijas iestādēm tika prasīts ziņot par kļūdas līmeni, kas konstatēts pēc reprezentatīvu darbības paraugu revīzijām. No minētā gada Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektors ir izmantojis šīs likmes, lai aplēstu atrunas finansiālo ietekmi, nevis iepriekš definētus kļūdu līmeņus¹², ja vien šie dati tiek uzskatīti par pietiekami kvalitatīviem. Turpmāk izmantojamā pieeja ir pēc iespējas izmantot valstu revīzijas iestāžu paziņotās kļūdu likmes, ja vien tās var uzskatīt par pietiekami kvalitatīvām.

GDP ir skaidri norādīts konstatēto problēmu raksturs un izklāstīti konkrēti rīcības plāni. **Kā raksturīgus piemērus var minēt šādas rīcības jomas.**

– **Apturēšanas un atlikšanas procedūru izmantošana, finanšu korekcijas** (skatīt 4.2.1. iedaļu).

¹² Tā sauktās "vienotās likmes finanšu korekcijām".

- Dienesti turpinās sniegt **papildu vadlīnijas un palīdzību** valstu revīzijas iestādēm, jo īpaši attiecībā uz revīziju tvērumu un kvalitāti un **gada kontroles ziņojumu un revīzijas atzinumu** sagatavošanu, lai maksimāli palielinātu to pievienoto vērtību.
- Dienestu veiktais kontroles darbs, kā arī vadlīnijas un administratīvās kapacitātes veidošanas pasākumi būs vērsti uz izmaksu attiecināmību un **publiskā iepirkuma noteikumu** ievērošanu; tās ir jomas, kurās 2008. un 2009. gadā ir pieļauts visvairāk aplēsto kļūdu. Komisija ir uzsākusi iniciatīvas, lai racionalizētu publiskā iepirkuma procedūras (skatīt 4.4.2. iedaļu).
- Dienesti atbilstoši savām revīzijas stratēģijām veiks revīzijas uz vietas (vajadzības gadījumā palielinot šo revīziju skaitu), lai pārbaudītu darbības un sistēmas, kuru pamatā ir riska pieeja.

Komisijai ir arī bažas par to, cik efektīvi ir reģionu un dalībvalstu tēriņi, ES līdzekļus izmantojot kompensācijām par projektiem, kas jau ir pabeigti un apmaksāti no valsts budžeta pirms datuma, kad tos var sākt attiecināt, un kam nepiemēro noteikumus par projektu atlasī ("retrospektīvie projekti"). Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm precizēs attiecināmības noteikumus, nosacījumus un priekšnoteikumus likumīgu un pareizu retrospektīvo projektu iekļaušanai līdzfinansētajās programmās un priekšlikumos par struktūrfondiem laika posmam pēc 2013. gada tā iekļaus jaunus noteikumus par šiem jautājumiem.

Komisija ir ierosinājusi Finanšu regulas pārskatīšanas kontekstā ieviest ikgadējas, vadības sagatavotas ticamības deklarācijas, ko paraksta akreditētās struktūras visās programmās, ko pārvalda ar dalītu pārvaldību.

Komisija aicina dalībvalstis jau apliecināt savu apņemšanos uzlabot pārskatatbildību un vajadzības gadījumā pastiprināt kontroles pasākumus, jo īpaši pirmā līmeņa vadības pārbaudēs pirms izdevumu apliecināšanas Komisijai, un ievērot vadlīnijas par gada kopsavilkumiem, lai padarītu tos par vērtīgu papildmateriālu ticamības deklarācijai. Lai gan tiesību aktos par gada kopsavilkumiem pašlaik nav prasīta vispārējas ticamības deklarācijas sniegšana, Komisija aicina dalībvalstis sekot to vienpadsmit dalībvalstu piemēram, kuras 2010. gadā sniedza ticamības deklarācijas, un veikt citus piemērotus pasākumus, lai apliecinātu apņemšanos nodrošināt ES līdzekļu pareizu pārvaldību.

Komisija ir devusi norādījumus ar kohēzijas politiku saistītajiem ģenerāldirektorātiem nodrošināt augsta līmeņa pārredzamību attiecībā uz to vērtējumiem par kontroles sistēmām katrā dalībvalstī, kā arī sniegt informāciju par maksājumu procedūru atlikšanu un apturēšanu un finanšu korekcijām, sistemātiski par tām ziņojot savos GDP. Turklāt Komisija ir devusi arī norādījumus turpināt apturēšanas un atlikšanas procedūru sistemātisku un savlaicīgu piemērošanu gadījumos, kad ir atklāti nopietni trūkumi kontrolē vai pārkāpumi.

3.3. Pētniecība, enerģētika un transports

Pētniecības ģenerāldirektorāta kopējā revīzijas stratēģija **6. pamatprogrammai (FP6)** (2007.–2010. g.) ir bijusi veiksmīga gan attiecībā uz revīzijas tvērumu, gan revīzijas rezultātiem. Perioda beigās daudzgadu atlikušo kļūdu līmenis¹³ ievērojami samazinājās, un dažiem ģenerāldirektorātiem šis līmenis bija ļoti tuvu 2% mērķim. Atkārtotās **FP6** atrunas netika atceltas, kā izņēmumu var minēt Informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu ģenerāldirektoru, kas nolēma nepievienot piezīmes savai ticamības deklarācijai, kaut arī konstatētais atlikušo kļūdu līmenis nedaudz pārsniedza 2% robežu. Ģenerāldirektors savā GDP paskaidroja, ka viņš paredzot daudzgadu kļūdu līmeņa (t.i., par visu **FP6** darbības laiku) samazināšanos zem noteiktās robežas 2011. gada laikā.

7. pētniecības pamatprogrammā (FP7) ir sākta aktīva darbība. Tāpēc iepriekšējā finansējuma summa kļūs mazāka salīdzinājumā ar maksājumiem, ko veic atbilstoši izmaksu pārskatiem. Uzskata, ka šiem pārskatiem ir augstāks objektīvais risks (un līdz ar to augstāks iespējamais kļūdu līmenis). Līdz šim veiktā revīzijas izlase nav bijusi pietiekami reprezentatīva, lai ļautu precīzi aprēķināt atlikušo kļūdu līmeni un izdarītu secinājumus par ticamību šajā posmā. Paredzams, ka no 2011. gada revīzijas izlase būs pietiekama, lai deleģētie kredītrīkotāji varētu izmantot arī atlikušā kļūdu līmeņa kritēriju un izlemtu, vai šai **pamatprogrammai ir vajadzīga atruna.** Provizoriski aprēķinātie kļūdu līmeņi (no 4% līdz 5%) līdz šim veiktajās revīzijās norāda, ka kļūdu līmenis visā datu kopā varētu pārsniegt 2% robežu.

Noteikumi par līdzekļu piešķiršanu izmaksām ir sarežģīti, un revīzijas ir atklājušas, ka šo noteikumu atšķirīgais skaidrojums ir bijis cēlonis lielākajai daļai kļūdu, kas atklātas nodaļā "Pētniecība, enerģētika un transports". 2010. gadā augsta līmeņa darba grupa izskatīja darbības un organizatoriskos jautājumus pētniecības jomā un pieņēma ieteikumus, kas ietvēra arī veidus kā uzlabot revīziju un kontroļu pārvaldību šajā jomā.

Tikmēr **FP7** ir ieviesti papildu korektīvi pasākumi, nodrošinot ārējiem revidentiem kopēju sistēmu revīzijas apliecinājumu sagatavošanai; šajā sistēmā ir definēts arī obligāts procedūru

¹³ Daudzgadu atlikušo kļūdu līmenis ir kļūdu reālā ietekme uz ES budžetu, ņemot vērā kontu korekcijas un atgūtās summas, ieskaitot nākamajos gados veiktās darbības.

kopums. Turklāt ir paredzams, ka 2011. gada 24. janvārī ieviestie vienkāršošanas pasākumi¹⁴ vēl vairāk samazinās kļūdu līmeni. Šis lēmums ļauj saņēmējiem, pieprasot personāla vidējo izmaksu kompensācijas, piemērot likumā noteiktās uzskaites metodes, un paredzams, ka iespēja izmaksāt kompensācijas MVU īpašniekiem (un citām fiziskām personām, kas nesaņem algu) kā vienotas likmes maksājumus mazinās kļūdu līmeni. Kaut arī vienkāršošanas pasākumiem ir pozitīva ietekme, situācija tiks atkārtoti pārskatīta, tiklīdz summas, kas izmaksātas saistībā ar izmaksu paziņojumiem, pieaugs un revīzijas izlase statistiski būs pietiekami plaša.

2010. gada paziņojumā "Pētniecības pamatprogrammu īstenošanas vienkāršošana"¹⁵ Komisija iepazīstināja ar pasākumiem un risinājumiem, lai vienkāršotu ES finansējumu pētniecībai, un aicināja pārējās ES iestādes piedalīties diskusijā un sniegt atgriezenisko saiti par risinājumiem.

3.4. Ārējais atbalsts, attīstība un paplašināšanās

Kopumā iekšējās kontroles situācija attiecībā uz ārējām darbībām 2010. gadā bija apmierinoša. Lai labāk pamatotu ticamību ārējās palīdzības jomā, *EuropeAid* ģenerāldirektorāts ir izstrādājis rādītāju atlikušo kļūdu aplēstajai ietekmei un apņēmis šo metodi ieviest 2011. gada laikā.

Ārējo attiecību ģenerāldirektors atcēla ar reputāciju saistīto atrunu par Kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) un Stabilitātes instrumenta pārvaldību pēc tam, kad bija uzlabota *ex-post* kontroļu metode un kapacitāte.

Komisija izveidoja Ārpolitikas instrumentu dienestu, kas ir atbildīgs par instrumentu finanšu kontroli, tostarp par KĀDP budžetu un Stabilitātes instrumentu. Šis Komisijas dienests ir tieši pakļauts priekšsēdētāja vietniekam un Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos.

Komisija ir devusi norādījumus Ārpolitikas instrumentu dienesta vadītājam cieši uzraudzīt Ārējo attiecību ģenerāldirektora uzsāktā rīcības plāna turpmāko īstenošanu.

3.5. Izglītība un pilsoniskums

Komunikācijas ģenerāldirektors ar reputāciju saistītu iemeslu dēļ saglabāja 2008. gada atrunu par to, ka Komisijas dienesti, iespējams, nav ievērojuši piemērojamās tiesību aktus par intelektuālā īpašuma tiesībām. Lielākā daļa rīcības plānā noteikto korigējošo pasākumu ir īstenota, tostarp mācības, informētības uzlabošana un starptautiskā koordinācija. Komunikācijas ģenerāldirektors paziņoja, ka šī atruna tiks atcelta, tiklīdz būs noslēgti autortiesību izmantošanas līgumi saistībā ar preses apskatu, ko katru dienu sagatavo ģenerāldirektorāts.

Sakarā ar to, ka pakārtotajos darījumos ir daudz kļūdu, kuras tika konstatētas *ex-post* pārbaudē, **Izglītības un kultūras ģenerāldirektors saglabāja atrunu par pārāk augsto kļūdu līmeni centralizētā tiešajā pārvaldībā.** Atruna tika papildināta ar Izglītības, audiovizuālo lietu un kultūras izpildaģentūras direktora atrunu. Kļūdu līmenis atbildīgajā

¹⁴ C(2011) 174 galīgā redakcija, 24.1.2011., Komisijas 2011. gada 24. janvāra lēmums par trīs pasākumiem, lai vienkāršotu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1982/2006/EK, Padomes Lēmumu Nr. 970/2006/Euratom un grozošos Lēmumus C(2007) 1509 un C(2007) 1625.

¹⁵ COM(2010)187, 29.4.2010.

4. TRANSVERSĀLIE JAUTĀJUMI UN RISINĀJUMI

4.1. Kontroles izmaksu lietderība

Publiskiem tēriņiem ir vajadzīga efektīva, lietderīga un samērīga kontrole, kas pārliecinātu pilsoņus un to pārstāvjus. Tomēr kontroles līmenis var būt pārāk augsts, un papildu kontroles var būt pretrunā programmu efektivitātes mērķim (ja to dēļ potenciālie pieteikumu iesniedzēji izlemj, ka nepieprasīs ES atbalstu) un/vai pareizas finanšu vadības mērķim.

Komisija 2010. gadā pieņēma **paziņojumu, kurā ierosināja pieļaujamo kļūdas risku (PKR)** pētniecības, enerģētikas un transporta politikai un lauku attīstībai¹⁶. PKR iniciatīvas pamatā bija vajadzība sniegt skaidru un savstarpēju izpratni par pienācīgu riska un kontroles līdzsvaru, ņemot vērā ES investīciju pievienoto vērtību konkrētās jomās un vienlaicīgi nodrošinot pieņemamu izmaksu līmeni kontroles sistēmām. Par šo jēdzienu turpinās starpiestāžu diskusijas.

Tikmēr ģenerāldirektorāti, par kuru politikas jomām Komisija jau ir izteikusi priekšlikumu, savos GDP sniedza **plašāku informāciju par kontroles izmaksu lietderību**. To analīze salīdzina iespējamo papildu kontroļu izmaksas un ieguvumus, t.i., iespējami atklāto un koriģēto kļūdu apmēru. Analīzē nav mainīta 2 % būtiskuma robeža, ko pašreiz piemēro likumībai un pareizībai, taču tā sniedz būtisku informāciju deleģētajiem kredītrīkotājiem par to, vai papildu kontroles ir pamatotas riska kontekstā, ņemot vērā pareizas finanšu vadības principus.

Komisija uzdod centrālajiem dienestiem palīdzēt citiem dienestiem sīkāk izstrādāt šo analīzi un nākamajos GDP ziņot par kontroļu izmaksu lietderību, kā arī piemērot šo analīzi citām politikas jomām.

Komisija aicina deleģētos kredītrīkotājus samērot kontroles sistēmas ar konstatētajiem riskiem un kontroļu izmaksu lietderību saskaņā ar jaunajām prasībām, kas ierosinātas pārskatītajā Finanšu regulā¹⁷, kura varētu stāties spēkā no 2012. gada. Komisija kopā ar dalībvalstu kompetentajām iestādēm turpinās strādāt pie tā, lai optimizētu kontroles sistēmu (izmaksu) efektivitāti.

4.2. Uzlabota informācija dalītai pārvaldībai par maksājumu atcelšanu, atgūšanu un finanšu korekcijām

4.2.1. Informācija par maksājumu procedūru apturēšanu un maksājumu atlikšanu

Komisija rosina savus dienestus pārtraukt maksājumu procedūras un ierosināt apturēšanas procedūras, ja tas ir vajadzīgs un tīklīdz ir izpildīti tiesiskie nosacījumi.

Attiecībā uz dalīto pārvaldību Komisija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 91. un 92. pantu ir palielinājusi apturēto vai atlikto maksājumu procedūru skaitu, tīklīdz ir bijušas liecības par būtiskiem trūkumiem vadības un kontroles sistēmās.

Dienesti, kas veic darījumus saskaņā ar dalītu pārvaldību, savos GDP ir ziņojuši par visiem apturēšanas vai atlikšanas lēmumiem. Šī informācija ietver attiecīgās darbības programmas,

¹⁶ COM(2010) 261, 26.5.2010.

¹⁷ COM(2010) 815, 63. panta 2. punkts.

skartās dalībvalstīs, trūkumu raksturu, galvenos faktus, kas ir lēmuma pamatā, un lēmuma ietekmi uz budžetu. Šī informācija ir pamatotas ticamības nozīmīgs aspekts.

2010. gadā tika ieviests jauns apturēšanas instruments 2007.–2013. gada plānošanas periodam, un pēc šā instrumenta ieviešanas ģenerāldirektori, kas īsteno dalītu pārvaldību, ir pieņēmuši oficiālus lēmumus **apturēt maksājumus** par kopējo summu 2,6 miljardi euro. Kolēģija ir pieņēmusi arī sešus lēmumus par **maksājumu atlikšanu**.

Komisija apstiprina, ka deleģētajiem kredītrīkotājiem ir sistemātiski jāaptur maksājumu procedūras un jāierosina kolēģijai atlikt procedūras, ja piemērojamie nosacījumi ir izpildīti, līdz attiecīgās valstu iestādes ir īstenojušas vajadzīgās korekcijas.

4.2.2. Informācija no dalībvalstīm par finanšu korekcijām un valstu līmenī atgūtajām summām

Nepareizi izmaksātu summu korekcija ir viens no galvenajiem aspektiem pareizā finanšu vadībā. 2010. gadā turpinājās centieni noteikt finanšu korekcijas vajadzības gadījumos, uzlabot dalībvalstu datu kvalitāti par finanšu korekcijām un atgūtajām summām un veicināt labākās prakses izmantošanu, lai nodrošinātu uzlabotu atgūšanas mehānismu dalībvalstu un ES līmenī.

Attiecībā uz dalīto pārvaldību GDP ir sniegta sīka informācija par finanšu korekcijām, ko veikušas dalībvalstis un par kurām tās ir paziņojušas Komisijai, un valstu kontroles sistēmu izvērtējums (skatīt 4.2.4. iedaļu). Papildu informācija ir iegūta kā atbildes uz pieprasījumiem, ko par budžeta izpildi atbildīgais ziņotājs izteica, apspriežot 2009. gada izpildes rezolūciju.

Kohēzijas politikas jomā dalībvalstis ir īstenojušas finanšu korekcijas, kas bija vajadzīgas pēc to pašu veiktajām revīzijām un ES revīzijām. Par tām ziņo ar viena gada nobīdi, tāpēc 2010. gadā tās ir ziņojušas par 2009. gada korekcijām.

Attiecībā uz reģionālo politiku dalībvalstis ziņoja, ka līdz 2009. gada beigām tās ir veikušas kumulatīvas **finanšu korekcijas** 2000.–2006. gada programmām 3,6 miljardu euro apmērā (ieskaitot atgūtās summas 1,7 miljardu euro apmērā un "atceltās summas" 1,9 miljardu euro apmērā).

Attiecībā uz nodarbinātību dalībvalstis ziņoja, ka tās ir īstenojušas kumulatīvas finanšu korekcijas par 2000.–2009. gadu 1,2 miljardu euro apmērā (no tiem atgūtās summas 0,2 miljardu euro apmērā un "atceltās summas" 1,0 miljardu euro apmērā).

4.2.3. Komisijas noteiktās finanšu korekcijas dalībvalstīm

Tika ziņots arī par **finanšu korekcijām, ko Komisija noteikusi dalībvalstīm**. Reģionu politikas ģenerāldirektorāts ziņoja par kumulatīvām finanšu korekcijām 6,7 miljardu euro apmērā, kas bija vajadzīgas pēc ES revīzijām 2000.–2010. gadā. Vairāk nekā puse no korekcijām tika veiktas šā perioda pēdējos trīs gados (3,9 miljardi euro 2008.–2010. gadā). Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts ziņoja par kumulatīvām finanšu korekcijām 1,5 miljardu euro apmērā pēc ES revīzijām. 2010. finanšu gadā Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts ES revīziju rezultātā veica finanšu korekcijas par 834 miljoniem euro. 97 % no finanšu korekcijām, par kurām ir vienošanās vai pieņemts lēmums saskaņā ar kohēzijas politiku, bija paveiktas jau līdz 2010. gada beigām (ar iekasēšanas rīkojumiem vai dalībvalstu atvilkumiem no turpmākajiem maksājumu prasījumiem).

No 2009. gada Eiropas Savienības gada pārskatu piezīmēs ir atrodamā plašāka informācija par finanšu korekcijām, par kurām lēmumus pieņēmusi Komisija un kuras īstenotas gada laikā, kā arī informācija par atgūtajām summām. Šī informācija tiks paplašināta piezīmēs 2010. gada pārskatiem.

4.2.4. *Dalībvalstu kontroles sistēmu novērtējums*

2010. gadā GDP pirmo reizi tika izklāstīts **Komisijas vērtējums par katras dalībvalsts kontroles sistēmu**, ņemot vērā dažādus ticamības līmeņus katrai programmai katrā dalībvalstī. Dažādās politikas jomās to dalībvalstu skaits, kurās novērtējuma rezultātā tika izteikta atruna, bija atšķirīgs: reģionālā atbalsta politikas jomā tās bija 12 dalībvalstis un vairākas pārrobežu programmas, salīdzinājumam var minēt nodarbinātības politiku – 10 dalībvalstis, zivsaimniecības politiku – 4 dalībvalstis un lauksaimniecības politiku – 3 dalībvalstis. Tiek sniegta arī informācija par to, kā kontroles sistēmas vērtējums ietekmē ģenerāldirektora atrunai pakļautās summas aprēķinu.

4.3. **Pievienotā vērtība atbildīgo valsts iestāžu deklarācijām**

2010. gads bija pirmais gads, kad pilnībā tika īstenota **vienota revīzijas sistēma** kohēzijas politikā 2007.–2013. gada plānošanas periodam. Tāpat kā visās jaunās sistēmās, arī šeit bija vērojamas sākumposma problēmas saistībā dalībvalstu revīzijas iestāžu iesniegtās informācijas ticamību. 2010. gada beigās iesniegtajos **gada kontroles ziņojumos** bija ietverti to revīziju rezultāti, ko veica iepriekšējā 12 mēnešu periodā, kas beidzās 2010. gada 30. jūnijā. No 460 iesniedzamajiem valstu revīzijas atzinumiem, 14 saturēja atteikumu sniegt paziņojumu (2009. gadā – 207), 265 bija bez piezīmēm (2009. gadā – 108), 175 ar piezīmēm (2009. gadā – 93), 5 atzinumi bija negatīvi (2009. gadā – 2)¹⁸ un 1 atzinums netika saņemts. Komisija rūpīgi analizēja iesniegtos revīzijas atzinumus un pievienoja savu vērtējumu, ja tāds bija vajadzīgs. Turpmākajos gados visiem dalībniekiem būs lielāka pieredze, tāpēc paredzams, ka paziņoto kļūdu līmeņa ticamība uzlabosies.

Viens no ierosinājumiem Finanšu regulas trīs gadu pārskatīšanā bija **paaugstināt dalībvalstu atbildību par līdzekļu izlietošanu dalītajā pārvaldībā**; ar to tika ieviesta prasība visām vienībām, kam uzticēta ES līdzekļu pārvaldība saskaņā ar dalītu pārvaldību¹⁹, iesniegt vadības sagatavotu ticamības deklarāciju.

Attiecībā uz Lauksaimniecības un lauku attīstības politiku visas maksājumu aģentūras (82) iesniedza gada atzinumu par ticamību, kas skar pārskatu pilnīgumu, pareizību un ticamību, kā arī deklarāciju par sistēmu, kas nodrošina pamatotu ticamību pakārtoto darījumu likumībai un pareizībai. Turklāt, dalībvalstis ar vairāk nekā vienu maksājumu aģentūru (izņemot Rumāniju) iesniedza gada kopsavilkumu saskaņā ar juridiskajām prasībām. Piezīmes par šīm deklarācijām un kopsavilkumiem ir izklāstītas attiecīgajā GDP, un kopumā tās nav būtiskas.

Komisija ierosināja sagatavot ārējo vērtējumu par dalībvalstu gada kopsavilkumiem, un šis vērtējums tagad ir pieejams pārējām iestādēm. Šajā pētījumā ir secināts, ka gada kopsavilkumam pašreizējā formā ir ļoti neliela pievienotā vērtība.

Komisija turpinās organizēt ikgadējas sanāksmes – "Homologues Group"²⁰ gada sanāksmes, divpusējas kontroles koordinācijas sanāksmes un vadības sanāksmes; tiks organizēti arī

¹⁸ Bija arī četri gadījumi "nav piemērojams", attiecībā uz kuriem vēl nav saņemts atbilstības vērtējums.

¹⁹ Dalītās pārvaldības izdevumi galvenokārt attiecas uz strukturālajiem un lauksaimniecības izdevumiem.

²⁰ Kontakta grupa dalībvalstu revīzijas iestāžu, Komisijas un Revīzijas palātas sadarbībai.

mācību pasākumi. Lai pastiprinātu LESD 317. pantā paredzēto dalībvalstu atbildību, Komisija savā priekšlikumā par Finanšu regulas trīs gadu posma pārskatīšanu iekļāva prasību atbildīgajām struktūrām, kas akreditētas dalībvalstīs, katru gadu sniegt pārvaldības deklarācijas par visiem līdzekļiem dalītājā pārvaldībā.

Kaut arī nav noteikta oficiāla juridiska prasība, četras²¹ dalībvalstis ir pieņēmušas **valsts deklarācijas**, ko parakstījušas augstas valsts amatpersonas. Šīs deklarācijas ir lietderīgas, lai padarītu kontroles un uzskaites struktūras pārredzamākas. Tās nav paredzētas, lai sniegtu papildu informāciju tai, kas jau ietverta pašreizējos ziņojumos.

4.4. Administratīvā sloga vienkāršošana un mazināšana

Sarežģītie noteikumi, ar kuriem nosaka izmaksu attiecināmību, tostarp prasība atlīdzināt faktiskās izmaksas, ir bijis viens no biežākajiem cēloņiem atrunām, ko izteikuši deleģētie kredītrīkotāji. Vairākus gadus tas bija iemesls atkārtotām atrunām nodaļā "Pētniecība, enerģētika un transports", un ir skāris vairākas izdevumu jomas nodaļās "Kohēzijas politika" un "Izglītība un pilsoniskums".

4.4.1. Finanšu regulas un tās īstenošanas veidu pārskatīšana

Komisija 2010. gadā izmantoja Finanšu regulas trīs gadu posma pārskatīšanu, lai pielāgotu finanšu noteikumus. Pārskatīšanai ir trīs mērķi: vienkāršot noteikumus, jo īpaši attiecībā uz dotāciju pārvaldību, atļaujot plaši izmantot vienreizējos maksājumus, vienotas likmes un vienības izmaksu standarta shēmas; paaugstināt ES līdzekļu izlietojuma efektivitāti, ļaujot izmantot ES ieguldījumu fondus, finanšu instrumentus un publiskās un privātās partnerības, un paaugstināt Komisijas un īstenošanas partneru atbildību, saskaņojot pašreizējos pārvaldības veidus un uzlabojot to noteikumus.

Nākamais solis ir izmantot iespēju līdzīgā veidā mainīt nozaru tiesību aktus. Ir izveidota **starpdienestu grupa**, kuras uzdevums ir nodrošināt Finanšu regulas noteikumu un nozaru tiesību aktu saskaņotību. Darba rezultātam ir **jāatbilst trīs kritērijiem**: a) jāmazina kļūdu risks, b) jāmazina administratīvais slogs saņēmējiem (jo īpaši MVU) un citām iesaistītajām personām (īstenošanas struktūrām un līgumslēdzējiem) un c) jāmazina kontroļu darbības izmaksas.

Komisija aicina pārējās iestādes atbalstīt tās priekšlikumu par Finanšu regulas trīs gadu posma pārskatīšanu.

4.4.2. Dotāciju piešķiršanas un publiskā iepirkuma noteikumi

Kļūdas publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanā ir nopietns cēlonis kļūdām nodaļā "Kohēzija". Komisija publicēja Zaļo grāmatu²² par ES publiskā iepirkuma noteikumu modernizāciju, lai panāktu pēc iespējas lietderīgāku izmantojumu līdzekļiem, ko tērē saistībā ar noslēgtajiem līgumiem.

Ekonomiskā vērtējuma rezultāti par pašreizējo noteikumu efektivitāti un Zaļās grāmatas apspriešanas rezultāti dos ieguldījumu pārdomu procesā par ES publiskā iepirkuma

²¹ Valsts (valdības) deklarācijas ir parakstījuši Nīderlandes finanšu ministrs, Zviedrijas finanšu ministrs, Apvienotās Karalistes pastāvīgais sekretārs un Dānijas galvenais revidents.

²² Tajā ir skatīta divu ES direktīvu (2004/18/EK un 2004/17/EK) īstenošana.

iespējamiem uzlabojumiem. Aktā par vienoto tirgu tika paziņots par tiesību akta priekšlikumu, ko pieņems 2011. gada beigās.

Reģionālā politika ir viena no jomām, ko īpaši skāruši trūkumi saistībā ar publiskā iepirkuma noteikumu nepareizu piemērošanu, kā arī nepilnības vadības pārbaudēs, lai atklātu šos trūkumus. Ir paredzēti pasākumi, lai novērstu šo kļūdu konkrēto cēloni, veicot padziļinātu analīzi un apspriedes ar attiecīgajām pārvaldes iestādēm dalībvalstīs. Valsts iestādēm un to līdzekļu saņēmējiem tiks sniegtas precīzākas vadlīnijas un rīkotas mācības, lai vajadzības gadījumā paplašinātu administratīvos resursus.

4.5. Vadības informācijas sistēmu korporatīvā stratēģija

Pēdējo gadu laikā Iekšējās revīzijas dienests ir veicis lielu IT sistēmu un korporatīvo IT sistēmu revīzijas, kas ir apstiprinājušas nepieciešamību uzlabot stratēģisko lēmumu pieņemšanu IT jomā, iepirkuma un projektu pārvaldības procedūras ģenerāldirektorātu un Komisijas līmenī, lai nodrošinātu IT projektu saskanību ar Komisijas mērķiem, labāku to koordināciju, kā arī sekmīgu un savlaicīgu īstenošanu.

2010. gadā tika izveidota starpdienestu darba grupa, kuras uzdevums ir izpētīt IT situāciju Komisijā. Darba grupas konstatējumi tika oficiāli apstiprināti paziņojumā Komisijai²³. Pēc tam tika izstrādāta jauna IT pārvaldība. Jaunā *ABM+IT* koordinācijas komiteja²⁴ iesniegs priekšlikumu par **Komisijas korporatīvo IT stratēģiju**, pārraudzīs IT projektu racionalizāciju un harmonizāciju un noteiks efektivitātes ieguvumu un IT drošības mērķus.

Lai uzlabotu sagatavotību un nodrošinātu koordinētu reakciju gadījumos, kad pret Komisiju ir vērsts kiberuzbrukums, Cilvēkresursu un drošības ģenerāldirektorāts sadarbībā ar Informātikas ģenerāldirektorātu izveidoja **grupu reaģēšanai uz kibernetiskiem (CART)**.

4.6. Cilvēkresursi

Komisija no 2008. gada regulāri uzrauga pieņemšanu darbā, nosakot mērķus pa ģenerāldirektorātiem un pa funkciju grupām; ir apstiprināta uzraudzības sistēma ar mērķi koriģēt ģeogrāfisko līdzsvaru pēc 2004. gada paplašināšanās, lai panāktu vienmērīgu darbinieku sadali dažādos dienestos. **Pārejas periods ES-10 valstspiederīgo pieņemšanai darbā** beidzās 2010. gada 31. decembrī. Kopumā ES-10 darbā pieņemšanas mērķis bija pārsniegts jau 2008. gadā, taču vēl aizvien starp šiem darbiniekiem ir ļoti daudz pagaidu darbinieku. 2010. gadā pagaidu darbinieku skaits pastāvīgi samazinājās, jo tika pieņemti darbā laureāti no iekšējiem un ārējiem konkursiem, kas bija īpaši paredzēti ES-10. Analogiski kā ES-10, darbā pieņemšanas mērķi tika noteikti arī attiecībā uz ES-2, un 2009. gadā tika ieviesta uzraudzības sistēma, kas darbosies līdz ES-2 pārejas perioda beigām (2011. gada beigās).

Apstākļos, kad jaunas amata vietas netiek pieprasītas, jaunās politiskās prioritātes ir jāsasniedz ar **optimālu personāla izvietojumu un amata vietu iekšēju pārcelšanu**. Ar mērķtiecīgiem pasākumiem šajās jomās tika panākts, ka 2009. gada pārbaudes ziņojumā un tā 2010. gada precizējumos ir redzams, ka Komisijas darbinieku skaita īpatsvars administratīvajās un atbalsta funkcijās pastāvīgi samazinās.

²³ SEC(2010) 1182, 7.10.2010., "Gūt labāko no IT Komisijā".

²⁴ Rīcības vadības (*ABM*) koordinācijas grupa IT jautājumos, ko vada ģenerālsekretārs.

Komisija atkārtoti apliecina savu apņēmību samazināt pieskaitāmās izmaksas un pārvietot ietaupījumus izmantošanai svarīgākajām darbībām.

KOPSAVILKUMS

- Komisija atzīmē, ka deleģētie kredītrīkotāji ir sekmīgi novērsuši trūkumus 25% no pagājušajā gadā izteiktajām atrunām. Šie uzlabojumi ietver attiecināmības noteikumu labāku ievērošanu attiecībā uz dotāciju saņēmēju deklarētajiem izdevumiem.
- Joprojām ir jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi, īpaši dažās dalītās pārvaldības jomās. Komisija strādās kopā ar dalībvalstīm, ņemot vērā to paaugstināto atbildību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 317. pantu. Tā aicina dalībvalstis turpināt nostiprināt vadības un kontroles sistēmas, jo īpaši pirmā līmeņa vadības pārbaudes, pirms izdevumi tiek apliecināti Komisijai. Tā turpinās stingri veikt savu uzraudzības lomu un pieprasīs dalībvalstīm pievērsties vajātajiem punktiem to vadības un kontroles sistēmās; Komisija arī sistemātiski un savlaicīgi piemēros maksājumu apturēšanu un atlikšanu un finanšu korekcijas, ja tas būs nepieciešams. Komisija aicina pārējās iestādes atbalstīt tās priekšlikumu par ikgadējām pārvaldības deklarācijām par visiem netiešās/dalītās pārvaldības izdevumiem saistībā ar Finanšu regulas pārskatīšanu, bet dalībvalstis – sagatavoties tam, ka šie noteikumi stāsies spēkā.
- Komisija atzīst grūtības, ko rada sarežģītie noteikumi dotāciju saņēmējiem. Tā jau ir izvirzījusi priekšlikumus, lai saistībā ar Finanšu regulas trīs gadu posma pārskatīšanu vienkāršotu dotāciju shēmu noteikumus, un tagad strādā, lai ieviestu šos vienkāršojumus nozaru tiesību aktos.
- ES publiskā iepirkuma noteikumus ir nepieciešams modernizēt. Ir publicēta zaļā grāmata²⁵ par ES publiskā iepirkuma politikas modernizāciju, un tajā ir skatīti visdažādākie iespējamie aspekti gaidāmajā tiesiskā regulējuma reformā. Komisija ir paziņojusi, ka tiesību akta priekšlikums par publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšanu tiks pieņemts 2011. gada beigās.
- Komisija aicina pārējās iestādes un dalībvalstis izmantot nākamās daudzgadu finanšu shēmas apspriešanu, lai uzlabotu finansēšanas shēmu, kā arī to īstenošanas, vadības un kontroles mehānismu veidošanu, palielinātu gan to efektivitāti uz vietas, gan arī nodrošinātu, ka ES izdevumi tiek kontrolēti efektīvi, samērīgi un rentabli.
- Komisija atzīmē, ka lielāko daļu no kohēzijas politikas programmām iestādes jau ir īstenojušas uz vietas un deklarējušas izdevumus. Kaut arī kohēzijas programmām ir daudzgadu raksturs, darījumu skaita pieaugums 2010. gadā paaugstināja kļūdu objektīvo risku. Kohēzijas politikā kopumā pārskata gadā bija vērojams ievērojams kļūdu līmeņa un kļūdainu maksājumu apjoma pieaugums. Reģionālās politikas ģenerāldirektorāta atrunas par 2010. gadu skāra vairāk darbības programmu lielākā skaitā dalībvalstu nekā iepriekšējos gados. Nodarbinātības un sociālo lietu jomā atrunas skar mazāku skaitu darbības programmu nekā 2009. gadā, taču tās skar lielāku skaitu dalībvalstu (43 programmas ar atrunām 2000.–2006. gada un 2007.–2013. gada plānošanas periodam 10 dalībvalstīs salīdzinājumā ar 59 programmām 7 dalībvalstīs 2009. gadā). Turklāt 2010. gadā Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts izmantoja dalībvalstu revīzijas iestāžu paziņotos kļūdu līmeņus, ja vien šie skaitļi tika atzīti par pietiekami kvalitatīviem. Šīs dažādās pieejas daļēji izskaidro atšķirību no Eiropas Revīzijas palātas ziņotajiem kļūdu līmeņiem.

²⁵ Zaļā grāmata par ES publiskā iepirkuma direktīvu (2004/18/EK un 2004/17/EK) gaidāmo modernizāciju.

- Komisija apsveic Dānijas, Nīderlandes, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes iniciatīvu brīvprātīgi iesniegt valstu deklarācijas. Komisija 2010. gadā pieņēma dienestu darba dokumentu²⁶, kurā sīki skatīts valstu brīvprātīgo deklarāciju apjoms un saturs. Šajā pašā dokumentā Komisija sniedza publiskajām iestādēm tehniskas vadlīnijas par deklarāciju pievienoto vērtību un ticamības paaugstināšanu dalītajā pārvaldībā. Šo dokumentu nosūtīja 2011. gada 23. februārī Eiropas Parlamentam un Eiropas Savienības Padomei. Šajās vadlīnijās ir secināts, ka pirmais praktiskākais un lietderīgākais solis būtu pārskatītajā Finanšu regulā iekļautais Komisijas priekšlikums par vadības sagatavotām ikgadējām ticamības deklarācijām, ko paraksta akreditētās struktūras. Šo argumentu pastiprina arī nesen veiktais gada kopsavilkumu ārējais vērtējums, kurā secināts, ka šiem dokumentiem to pašreizējā formā ir maza pievienotā vērtība Komisijas darbā, sagatavojot ticamības deklarāciju.

²⁶ Komisijas dienestu darba dokuments "Deklarāciju pievienotā vērtība: palielināt izpildes ticamību dalītajā pārvaldībā", SEC(2011) 250, 23.2.2011.